

Таким чином, зазначимо, головною ознакою, за якою транспортні злочини об'єднані, в Особливій частині чинного ККУ, в одну групу, є родовий об'єкт. Таким об'єктом є відносини, що забезпечують охорону безпеки руху та експлуатації транспорту. Класифікація має враховувати сутність злочинних діянь та конкретні види транспорту. Розміщення транспортних злочинів у певній послідовності та їх впорядкування у групи дає можливість більш правильно конструювати санкції відповідних статей КК, що підвищить ефективність кримінально-правових заходів боротьби з цими посяганнями, поліпшить статистичний облік цих злочинів.

Крім того, важливою для класифікації вважаємо такий критерій як форма вини, яка входить до такого елементу складу злочину як суб'єктивна сторона. Як відомо, найбільша кількість помилок слідчо-судової практики пов'язана з неправильним встановленням або оцінкою суб'єктивної сторони злочину, її ознак. Суб'єктивна сторона характеризується залежно від складності її об'єктивної сторони. Злочини з формальним складом вчинюються з прямим умислом. У злочинах з матеріальним складом необхідно встановлювати психічне ставлення особи до діяння і його наслідків, що має важливе значення для кваліфікації. Переважна більшість злочинів, передбачених XI розділом Особливої частини КК України характеризується змішаною формою вини – умисел щодо діяння і необережність щодо наслідків. Саме відношення особи до наслідків визначає злочини цієї категорії, як необережні. Отже, класифікація транспортних злочинів за формою вини й її описом в законодавчій нормі є корисною для практики.

УДК 343.3/.7 (043.2)

Підкова Л. В., студентка,
Інститут прокуратури та слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Колодін Д. О., к.ю.н., доцент

ВІДМЕЖУВАННЯ ЗНИЩЕННЯ, ПІДРОБКИ АБО ЗАМІНИ НОМЕРІВ ВУЗЛІВ ТА АГРЕГАТИВ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ (СТ. 290 КК) ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНІВ

Поняття класифікації злочинів, тобто встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками одного вчиненого діяння від ознак інших, є одним з найважливіших понять науки кримінального права. Правильна кваліфікація органами досудового розслідування та суду має важливе значення і забезпечує законність правосуддя.

Протягом тривалого часу незаконний обіг транспортних засобів в Україні приносив кримінальному бізнесу незаконні доходи внаслідок недостатнього державного контролю. Відсутність належної правової регламентації, технічних можливостей, що забезпечують оперативне виявлення «кримінальних» транспортних засобів, некомпетентність ряду співробітників правоохоронних органів у вирішенні цих завдань, дає можливість безкарно вчиняти підробку номерів вузлів та агрегатів викрадених автомобілів і «легалізувати» їх. У юридичній літературі питанням кримінально-правової протидії знищенню, підробці або заміні номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу приділялося чимало уваги, зокрема в роботах: Ю. В. Бауліна, Л. О. Букалєрової, М. П. Бікмурзіна, М. Й. Коржанського, А. В. Лєсниха, В. А. Мисливого, В. О. Навроцького, А. Р. Саруханяна, В. Я. Тація, С. С. Тучкова, М. І. Хавронюка та інших вчених. Суперечливість практики застосування ст. 290 КК України, недостатність теоретичних положень науки кримінального права, недосконалість складу злочину та інших аспектів кримінальної відповідальності за знищення, підробку або заміну номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу на фоні виявлення щорічно тисяч випадків підробок ідентифікаційних номерів транспортного засобу говорить про актуальність дослідження даної теми.

Передусім потрібно сказати, що Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. № 14 «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті» не містить роз'яснень щодо застосування ст. 290 КК України. Взагалі підробка ідентифікаційних номерів транспортних засобів – це досить небезпечне самостійне діяння, а також спосіб вчинення інших злочинів, який завдає шкоди цінним об'єктам кримінально-правової охорони та за який передбачається кримінальна відповідальність. Саме за цією ознакою суспільної небезпечності необхідно відрізняти злочинну підробку від дій у формі підробки, за які передбачаються інші види юридичної відповідальності.

Суміжними за складом злочинами до ст. 290 КК України можна назвати наступні склади: ст. 358 КК «Підробка документів, печаток, штампів і бланків, їх збут, використання підроблених документів», ст. 286 КК «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, що управляють транспортними засобами», ст. 289 КК «Незаконне заволодіння транспортним засобом», ст. 190 КК «Шахрайство», ст. 396 КК «Приховування злочину» та ст. 198 КК «Придбання, отримання, зберігання або збут майна, здобутого злочинним шляхом». Суміжними злочинами та

правопорушенням, які співвідносяться або які необхідно відмежовувати від ст. 290 КК України, можуть бути: ст. 194 КК «Умисне знищення або пошкодження майна», ст. 209 КК «Легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом», ст. 201 КК «Контрабанда», ст. 212 КК «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» та ст. 1211 КУпАП «Експлуатація водіями транспортних засобів, ідентифікаційні номери складових частин яких не відповідають записам у реєстраційних документах».

Варто встановити, чому виникають проблеми в кваліфікації. Деякі вчені, наприклад Віскунов В., Коржанський М. Й. вважають, що злочин, передбачений ст. 290 КК України є спеціальним видом причетності до злочину – приховування викраденого, а розглядуваний мною склад є надмірно криміналізованим і дії підпадають під ознаки приховування. Але об'єкт посягання, порівняно зі складом злочину передбаченого ст. 396 (приховування) тут дещо інший – порядок державної реєстрації, обліку, митного оформлення транспортного засобу з метою ідентифікації. Крім того заміна номерів – це кваліфікований спосіб обману. Щодо предмету злочину, то вони також відрізняються.

Суб'єктом приховування злочину може бути тільки та особа, яка заздалегідь не обіцяла вчинити приховування. Суб'єктом знищення, підробки або заміни ідентифікаційних номерів може бути як особа що вчинила правопорушення так і особа, котра заздалегідь пообіцяла вчинити дії описаних у диспозиції статті 290 КК.

Також ми повинні враховувати спеціальну мету злочину, знищення, підробка або заміна ідентифікаційних номерів транспортних засобів вчиняється не тільки заради приховування злочину в минулому, а й заради вчинення злочинів у майбутньому.

Досліджуваний злочин слід вважати «предметним», у якому предмет є обов'язковою ознакою складу злочину. Якщо підроблений ідентифікаційний номер кузова, двигуна або шасі використовується для вчинення інших суміжних злочинів, то він стає засобом вчинення цих злочинів і факультативною ознакою їх об'єктивної сторони, яка враховується як при доказуванні в кримінальному провадженні, так і при призначенні покарання. За цих обставин дії особи слід кваліфікувати за сукупністю злочинів.

За результатами вивчення судової практики щодо притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 290 КК України та враховуючи пропозиції Костенка О. М., Віскунова В. В., Панова М. І., Рарога А. І., Мальника М. І. та ін. можна сформулювати текст ст. 290 КК України з такою злочинною ознакою, як «з метою приховування іншого злочину,

збуту чи експлуатації транспортного засобу», визнавши мету обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу знищення, підробки або заміни ідентифікаційних номерів транспортного засобу, а також включити в диспозицію складу знищення, підробки або заміни ідентифікаційних номерів транспортного засобу таку ознаку злочину, як «завідомість», що характеризує суб'єктивну сторону складу злочину.

Література

1. Кваліфікація знищення, підробки, заміни номерів вузлів та апаратів транспортного засобу та відмежування цього складу злочину від ст. 396 КК України. Приховування злочину // Юридична Україна. – 2011. – № 3.
2. Коржанський М. Й. Класифікація злочинів : навч посібник М. Й. Коржанський. – 3-тє вид., перероб і допов. – К. : Атіка, 2007. – С. 410-411.
3. Хавронюк М. І. Довідник з Особливої частини Кримінального кодексу України / М. І. Хавронюк. – К. : Істина, 2004. – С. 319.

УДК 343.346 (043.2)

Попович В. Б., студентка,
ВСП «Миколаївський інститут права»,
Національний університету «Одеська юридична академія», м. Миколаїв
Науковий керівник: Козаченко О. В., д.ю.н., професор,

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ТРАНСПОРТНИХ ЗЛОЧИНІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Транспорт є невід'ємною частиною сучасного життя. Кожного дня ми користуємося автомобільним транспортом – маршруткою, таксі, власним авто. Пересування за допомогою транспорту робить наше життя комфортнішим, допомагає заощадити час. У зв'язку з широким поширенням транспортних засобів всіх видів в житті суспільства транспортні злочини мають розповсюджений характер та детально закріплені в Розділі XI Особливої частини Кримінального кодексу України.

Діючим законодавством згадуються такі види транспорту як: трубопровідний, водний, річковий, повітряний, залізничний, автомобільний, гужовий транспорт тощо. А що відомо про транспортні злочини в Київській Русі, Великому князівстві Литовському?

Безумовно, дослідження саме становлення транспортних злочинів є актуальним питанням, оскільки воно не є достатньо дослідженим та має низку своїх характерних особливостей в Київській Русі та Великому князівстві Литовському формувалося аутентичне українське кримінальне